

Під час післязбиральної доробки змінюється комплекс показників якості насінневої маси в результаті біохімічних змін, що проходять під час дозрівання, механічних пошкоджень під час транспортування, очищення від домішок і завантаження бункерів, а також через нагрівання і зміну вмісту вологи на етапах сушіння й активного вентилявання. Дуже добре зберігається насіння соняшнику в регульованому

газовому середовищі, %: кисню – 1, вуглекислого газу – 1,5–2, решта – азот. Гідролітичні процеси при цьому не припиняються, але інтенсивність їхня нижча і насіння вологістю 8% та з дещо підвищеним кислотним числом (1,3 мг КОН) і температурою 5–10 °С може без псування зберігатися протягом 4 міс., а за вологості 10% лише 50–60 діб.

УДК 633.52:631.53.048

Тимчишин О. Ф., кандидат с.-г. наук, старший наук. співробітник лабораторії технологій у рослинництві
Рудавська Н. М., кандидат с.-г. наук, старший наук. співробітник, завідувач лабораторії технологій у рослинництві
Дорота Г. М., кандидат с.-г. наук, старший наук. співробітник лабораторії технологій у рослинництві
 Інститут сільського господарства Карпатського регіону НААН
 e-mail: tymchyshyn.oksana@gmail.com

ВПЛИВ НОРМ ВИСІВУ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ЛЬОНУ МЕЖЕУМКУ

За спостереженням останніх років льон олійний є однією із перспективних сільськогосподарських культур. Завдяки своїм унікальним властивостям, продукція льону олійного і продукти його переробки користуються зростаючим попитом не тільки на внутрішньому ринку України, а й у передових промислово розвинутих країнах світу. З льону олійного отримують цінну харчову та технічну олію, яка швидко висихає. Відрізняється лляна олія від інших рослинних олій високим вмістом біологічно активних незамінних поліненасичених жирних кислот: лінолевої 15–20%, ліноленової – 39–45%. Олію льону використовують у лакофарбовій промисловості, миловарінні й медицині, як продукт харчування та в харчовій промисловості. Завдяки вмісту ненасичених жирних кислот, олія сприяє зниженню вмісту холестерину в крові.

Льон олійний дає високоякісне насіння та коротке волокно, а костриця може розглядатися як альтернативний вид палива. В стеблах цієї культури міститься до 15% високоякісного волокна і в соломі 55% і навіть більше целюлози, що має важливу цінність для виробництва целюлози і текстильних виробів.

Дослідження проводили у 2021–2022 рр. в ІСГКР НААН на сірому лісовому поверхнево оглеєному ґрунті з такими агрохімічними показниками: вміст гумусу (за Тюрнімом) – 1,85%, сума ввібраних основ – 23,2 мг-екв на 100 г ґрунту, лужногідролізований азот (за Корнфілдом) – 91,6 мг/кг ґрунту, рухомий фосфор і обмінний калій (за Кірсановим), відповідно 69,0 і 68,0 мг/кг ґрунту. За діючою градацією такий ґрунт має дуже низьке забезпечення азотом, середнє – фосфором і низьке – калієм. Реакція ґрунтового розчину ($\text{pH}_{\text{сол}} = 5,75$) слабокисла з наближенням до нейтральної. Догляд за посівами складався з боротьби з льоновою блохою шляхом застосування Карате (200 мл/га), гербіцидний захист – Гроділ Максі (100 мл/га),

Пантера (1,8 л/га). Схема досліду включала п'ять норм висіву: 1. 4,0 млн нас./га (контроль); 2. 6,0 млн нас./га; 3. 8,0 млн нас./га; 4. 10,0 млн нас./га; 5. 12,0 млн нас./га.

Висівали сорт льону-межуемку 'Синевир' на фоні удобрення $\text{N}_{60}\text{P}_{45}\text{K}_{45}$.

За результатами дослідження за два роки польова схожість та виживання рослин для льону межуемку була найвища за норми висіву 6 млн нас./га та становила відповідно 82,0 та 86,0%. На варіантах із більшою нормою висіву (8–12 млн нас./га) польова схожість знижувалася. За структурними показниками найвищу кількість коробочок одержали за норм 4,0, 6,0, і 8,0 млн нас./га, яка коливалася в межах 12,4–15,9 шт./росл. Максимальну урожайність рослин одержали за норм висіву 6,0 та 8,0 млн нас./га, що вище контролю на 0,15–0,19 т/га. За норм висіву 10 та 12 млн нас./га зростання врожайності насіння було недостатнім, проте за цих норм висіву врожайність льоносоломки одержали найвищу, яка відповідно становила 2,06 та 2,03 т/га, що вище контролю на 0,28 та 0,26 т/га. Із зменшенням норм висіву, знижується врожайність льоносоломки і становить для норми 8 млн нас./га 1,95 т/га, для норми висіву 6 млн нас./га 1,86 т/га, що більше контролю на 10 та 4%.

Висновки: Найвищий показник польової схожості для льону межуемку сорту 'Синевир' одержали на варіанті з нормою висіву 6 млн нас./га 81,0%, проти контролю 79,0%.

Максимальну кількість коробочок на одній рослині одержали за норм висіву 4,0, 6,0 і 8,0 млн нас./га, яка коливалася в межах 14,0–16,3 шт./росл., а продуктивність насіння за норм висіву 6 та 8 млн нас./га, яка становила 1,67 та 1,64 т/га, що більше контролю на 11%.

Найвищу врожайність льоносоломки одержали за норм висіву 8 і 10 млн нас./га відповідно 1,80 і 1,88 т/га, що більше порівняно з контрольним варіантом на 0,22 і 0,30 т/га.